BIBLIOTECA CENTRALA „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 55-lea
14 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Nr. 344 Sâmbătă 17 Decembrie 1938
14 Pagini

Taxă poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

ABONAMENTE
IN ȚARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE
IN ȚARA
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei
ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Apărarea contra gazelor

Dacă omenirea a putut să respire ușurată după cea mai mare primejdie prin care a trecut pacea lumii după război, nu înseamnă că pericole și mai grave sunt excluse.

De aceia, întărirea mijloacelor materiale și morale de apărare a siguranței și integrității statului se impune ca un comandament al instinctului de conservare și ca cea mai importantă preocupare permanentă și națională.

Printre aceste mijloace, cele necesare apărării contra gazelor ucigătoare au o însemnătate deosebită, pentru că amenințarea lor se întinde nu numai asupra zonelor aflate în stare de război, ci și asupra întregii țări, asupra populației întregi. De unde și presupunerea susținută cu argumente serioase, că repeziciunea victoriei va fi direct proporțională cu imensitatea prăpădului săvârșit prin bombardamentul aerian distrugător și înăbușitor asupra regiunilor neapărate.

Așa se explică intensitatea lucrărilor întreprinse pretutindeni și destinate să împiedice în cât mai mare măsură ravagiile atacurilor de gaze.

De sigur, s'a lucrat și se lucrează în țara noastră pentru organizarea acestei apărări; conștiința gravelor eventualități a determinat măsuri, realizări și aprovizionări; concentrarea locuitorilor asupra acestui obiectiv în diferite părți și momente, spre a se deprinde cu condițiunile și cu technica apărării, funcționează în mod periodic; se alcătuesc refugii în raport cu posibilitățile.

Ce trebue însă și ce este posibil să capete un ritm mai corespunzător împrejurărilor și eventualităților, este generalizarea măștilor și a deprinderii cu mânuirea lor.

Pentru atingerea acestui scop n'ajunge propaganda, oricât de frecventă ar fi.

Este nevoie de inițiativă, de însuflețire, de trecere la fapt, de acele elemente sufletești și materiale de care este condiționată izbânda oricărei cauze de mari proporții și de interes obștesc.

Dacă în toate școalele, în toate instituțiile, în toate stabilimentele comerciale și industriale, în toate ramurile de activitate, s'ar lua inițiative pentru a se cumpăra măști, fie prin plată imediată, fie prin eșalonarea ei în rețineri voluntare cât mai ușor de îndurat, enormul efectiv ar putea să fie constituit și viața tuturor posesorilor ar dispune de o asigurare, a cărei lipsă ar fi fatală atunci când nu s'ar mai putea să fie împlinită.

Odată asigurarea colectivă înfăptuită, pedagogia întrebuințării măștilor, de care depinde în mare parte eficacitatea lor, ar putea să funcționeze în condițiunile necesare spre a se atinge acest rezultat.

Inițiative particulare, animatori pentru stimularea solidarității în fața primejdiilor comune, niciodată n'au fost de mai mare trebuință decât astăzi, pentru realizarea acestei opere de adevărat interes național și social.

Firma Isvoranu din Bacău

amendată de fisc cu 125 milioane lei

Afară de contravențiile aplicate la legea vămilor pentru contrabanda încercată de firma „Isvoranu" din Bacău, i s'a aplicat acesteia de d. C. Tăutu, inspector general de finanțe, delegatul ministerului de finanțe, în urma cercetărilor făcute, o amendă de peste 125.000.000 lei la diferitele legi fiscale, la care firma a fost găsită ca evazionistă.

Contravențiile au și fost aprobate de minister, dându-se ordin de executarea lor.

SCRISORI DIN LONDRA

Exportul englez și concurența germană

de AUGUR

Londra, Decembrie

Sfârșitul anului ne aduce o adevărată senzație. Dacă cititorii noștri cred că această afirmație e inspirată de vre-o știre din Roma, sau din Berlin, se înșeală amarnic. Senzația e în Londra și anume, că guvernul M. Sale s'a hotărît, în sfârșit, să ia măsuri de rezistență activă față de concurența pe care o fac comerțului britanic industriile subsidiate ale Germaniei și ale altor țări.

Marea problemă pentru Anglia a fost și va fi totdeauna nevoia de a-și păstra piețele sale din străinătate. Cu o populație care într'o proporție de 9 din 10 depinde pentru existența sa de vânzarea în străinătate a produselor manufacturate în țară, e sigur că problema piețelor e aceea care în fond hotărăște întreaga politică britanică.

Germania a pus la modă un sistem ingenios de a-și subsidia exporturile spre a le îngădui să cucerească piețe în străinătate în dauna altor națiuni mai cinstite și mai puțin abile în a mânui argumentele unei economii autarhice. E mai mult decât probabil că metoda germană ruinează cu timpul țara care o aplică. Deoarece subsidiile, cari îngăduesc o concurență neleală, sfârșesc prin a fi plătite de însăși populația țării. Totuși această ruină poate fi întârziată, pe când efectele defavorabile asupra comerțului celorlalte națiuni sunt simțite imediat. Comercianții britanici se tem de multă vreme de concurența pe care le-o face Germania. E cu neputință ca o țară să ție piept

(Continuare in pag. 2-a)

Consiliul de miniștri dela Palatul Regal

Ocrotirea muncii naționale. — Problema evreească și a străinilor revizuiți. — Importante măsuri economice și financiare

In consiliul de miniștri ce s'a ținut Miercuri d. a. la Palatul Regal, sub Inalta președințe a M. S. Regelui, s'au luat o serie de măsuri, menite să pună elementul etnic românesc în drepturile sale firești, uzurpate de străinii acaparatori, cari s'au introdus fie prin fraudă, fie printr'o toleranță vinovată, în rândul cetățenilor băștinași. Isvoarele de bogăție ale economiei naționale, ramurile de activitate cele mai importante din viața socială și economică a țării, au încăput pe mâini străine și speculante, care trag numai beneficii în dauna populației românești.

Problema aceasta se pune astăzi cu toată gravitatea și însuși Suveranul țării veghează la rezolvarea ei prin măsuri cerute de întreaga opinie publică românească.

Problema evreească urmează să fie rezolvată în raport cu interesele vitale ale națiunii dominante. S'a hotărît ca legea pentru protejarea muncii românești să fie aplicată cu severitate tuturor cetățenilor revizuiți și decăzuți din drepturi, spre a se face loc elementului românesc.

Se știe că între cei revizuiți, majoritatea o formează evreii, cari imediat după război, au intrat cu duiumul în țară, procurându-și acte de cetățenie prin fraudă.

Aceștia odată revizuiți și scoși de pe listele de cetățenie nu mai pot rămâne în țară și trebue eliminați din locurile ce le-au ocupat până acum.

Consiliul de miniștri nu s'a oprit însă numai la această categorie de indezirabili, ci a examinat întreaga problemă evreească. Avem față de alte țări, un număr covârșitor de evrei. Trebue să se găsească o soluție acestei probleme care sdruncină așezământul nostru social. In consiliul de miniștri, prezidat de M. S. Regele, s'a hotărît deocamdată să se dea tot sprijinul asociațiilor de emigrare evreească, iar pe plan internațional România să participe la acțiunea diplomatică pentru soluționarea acestei probleme.

Paralel cu măsurile luate pentru îndepărtarea străinilor furișați din afară, guvernul a examinat și mijloacele necesare pentru valorificarea muncii țărănești, pe care urmează să le aducă la cunoștința opiniei publice. In cadrul acestor preocupări s'a hotărît deocamdată să se extindă activitatea cooperativelor de consum în Bucovina și nordul Ardealului, — regiuni unde se simte, în momentul de față, o lipsă mai mare și unde elementul străin speculează munca țăranului român.

LUCRARI PUBLICE

Marile lucrări publice anunțate de consiliul de miniștri, vor reprezenta, în ansamblul de măsuri pentru încurajarea muncii românești, dacă li se vor asigura mijloacele financiare necesare, o posibilitate de plasare a mânii de lucru, atât pentru muncitorul român, cât și pentru corpul technic.

Fără îndoială, că măsurile luate în acest consiliu, sunt de o netăgăduită importanță.

In repetate rânduri punctele enumerate mai sus au făcut parte din programele diferitelor partide politice sau guverne, ce s'au perindat pela cârma țării. Au rămas însă simple deziderate, fără să fie transformate în realitate.

Am dori ca hotărîrile și măsurile luate acum, să reprezinte o schimbare efectivă, față de trecutul de promisiuni nerealizate și guvernul să dea posibilitatea ca elementul etnic românesc să-și poată cuceri pozițiile pierdute din cauza străinilor uzurpatori.

Peisagiu de iarnă în munți

Efectele unei revizuiri teritoriale

Țăranii maghiari din teritoriile recent anexate, amenințați cu exproprierea pământurilor lor

După încheerea păcei, atât România, cât și aliatele sale, Cehoslovacia, Iugoslavia și Polonia, au rezolvat problema agrară prin largi exproprieri și improprietăriri în favoarea țărănimei lor, fără să facă deosebire între naționalii majoritari și elementele minoritare.

Reformele agrare ce s'au aplicat în aceste țări, impuse de necesități superioare, au modificat adânc structura proprietății rurale și au influențat mult viața socială și economică.

La noi, reforma agrară ce s'a aplicat, în vechiul regat, s'a făcut prin sacrificiile liber acceptate ale marilor proprietari, care au luat în seamă nevoile și drepturile țărănimei, precum și interesele superioare ale României întregite; iar cele ce s'au aplicat în teritoriile alipite au asigurat tuturor țăranilor, indiferent de originea lor etnică, drepturi în condițiuni egale, cu privire la improprietărirea lor.

Așa s'au improprietărit în Transilvania, Banat, Bucovina și Basarabia, 532.700 de Români și 206.165 minoritari, dintre care 45.628 de țărani maghiari. Aceste cifre sunt în raport cu populația țărănească respectivă din teritoriile alipite. In asemenea condiții am înțeles noi să rezolvăm problema agrară pe temeiul unei concepții sociale și economice, democratice și călăuziți de spiritul de justiție și generozitate. In Transilvania n'am înțeles să aplicăm politica și metodele condamnabile ale foștilor stăpânitori maghiari, care în materie agrară și economică, au lăsat țărănimea română în stare de iobăgie și pe cea secuească în mizerie, favorizând pe magnații ce acaparaseră toate moșiile și terenurile bune, pe care, în parte, le transformaseră în parcuri de vânătoare.

Ce a făcut Ungaria pentru țărănimea sa? Stat feudal, condus de oligarhia formată din magnații ce stăpânesc peste 7 milioane de jugăre pământ arabil, Ungaria a lăsat țărănimea sa fără pământ, fără mijloace de dezvoltare economică, ba chiar fără asigurarea minimului de existență.

Sub presiunea magnaților, care dirijează politica internă și externă, așa cum le dictează interesele lor particulare, Ungaria a rămas singura țară din Europa Centrală, cu o structură agrară medievală, bazată pe latifundii. De aceea peste 850.000 de familii țărănești trăesc în mizerie, fără să aibă asigurat minimum de existență, — ceea ce însumează peste 4.500.000 de suflete, adică jumătate din populația totală a țării.

Și iată că astăzi, după anexarea teritoriilor dela nord, ce au fost în posesiunea Cehoslovaciei, magnații pretind să li se restitue lor pământurile ce s'au distribuit, în plină proprietate, țăranilor maghiari ce au beneficiat de reforma agrară cehoslovacă.

Așa dar, țărănimea maghiară din teritoriile recent anexate de Ungaria este amenințată cu exproprierea forțată a pământurilor sale, în avantajul magnaților, spre a fi readusă în stare de iobăgie!

Pământurile ce le-au căpătat țăranii maghiari, în calitate de cetățeni minoritari ai statului cehoslovac, pe baza legiuirilor agrare, vor să le ia, astăzi, magnații revizioniști! Iată cine sunt aceia care pretind revizuirea tratatului de la Trianon spre a se face... „dreptate" Ungariei...

Țăranii maghiari din nordul Ungariei, foști cetățeni cehoslovaci au început să simtă pericolul ce'l prezintă revenirea lor la „patria mamă"...

Intre revizuirea latifundiilor lor și revizuirea micilor proprietăți ale acestor țărani, magnații maghiari, generoși și patrioți, reclamă revizuirea micilor proprietăți țărănești... In fond, la aceasta se reduce politica revizuirei tratatului de la Trianon!

Anglia nu admite

modificarea statului quo din Mediterana

In corpul ziarului, răspunsul d-lui Chamberlain, la o întrebare pusă în Camera Comunelor.

Limba noastră

Când o mână e prea lungă

Pornise, sunt câțiva ani de atunci, d. Șerban Cioculescu să schimbe limba românească.

Inteligent, dela primele lui ciocniri cu mine și-a dat seama că e pe drum greșit și a pus cruce marei sale năzuințe de a ne schimba graiul.

Iată-l acum gata să se înfunde într'o altă ulicioară. El crede că un scriitor român poate „gândi direct în franțuzește", scrisul poate să-i fie „prea adeseori viciat de lexicul și de sintaxa limbii franceze", ceea ce se întâmplă cu d-na H. Papadat-Bengescu, și totuși să fie un „mare romancier", dacă e „neîntrecut meșter al ascunzișurilor sufletești..."

Credința asta greșită a putut să încolțească în mintea multora, fiindcă, dela război încoace mai ales, întocmai ca Cenușereasa din basme, limba a fost defăimată, disprețuită. Atât de disprețuită încât un profesor universitar nu s'a sfiit să îndreptățească, de pe catedră, pocirea limbii, răspândind nemaipomenita învățătură: „Ceeace astăzi este sau ți se pare necorect poate deveni mâne regulă generală".

Adevărul e că nu poate fi scriitor român cine nu gândește în limba românească, cine schimonosește limba, cine are scrisul „viciat de lexicul și de sintaxa unei limbi străine".

Să intre odată în capul tuturora — scriitori, profesori, ziariști — în capul cui ține în mână un condei, lecția lui Maiorescu: **„Limba română are geniul ei propriu și cuvintele ei proprii și acestea trebuesc cunoscute și trebuesc deprinse... trebue NEAPĂRAT să ne dăm osteneala de a cunoaște biblia română în frumoasa limbă din secolul al 17-lea, și cronicarii noștri, și poveștile, poeziile și proverbele populare. Fără această cunoștință nu poți fi scriitor român".**

„Dar pățania scriitoricească a marei romanciere — a d-nei Bengescu — nu e chiar de tot nemai întâmplată", zice d. Cioculescu. De pildă Balzac, cu strident, scrisului său „e totuși un genial romancier".

Apropierea e uluitoare. Scriitorul francez făurește cuvinte, „tot atâtea pietre colțuroase care împiedică mersul cititorului". Are greșeli de stil: **il y en va de la vie** în loc de: **il y va de la vie.** Dar nu gândește nici italienește, nici nemțește, nici englezește. Nimeni n'a spus că Balzac nu știe frantuzește.

D-na Papadat-Bengescu însă nu știe românește. Gândește „direct" într'o limbă străină și scrie un jargon franco-român, când vorbirea nu-i e deadreptul franceză.

Să ne pătrundem odată că păcatele altora nu spală păcatele noastre. Au greșit și marii scriitori? Greșelile lor sunt și rămân greșeli. Ele se arată tocmai ca să le ocolim, nu să ne dea dreptul să greșim și noi.

D. Șerban Cioculescu socoate că se poate împăca scrisul „dezordonat" cu „pătrunderea adâncită a vieții sufletești".

Nu. Stilul fiind „expresia gândirii în cuvinte", un stil „dezordonat" arată o gândire „dezordonată". Opera de artă, vrednică de acest nume, are și forma desăvârșită, și fondul desăvârșit. Din scrisul lui Homer, spun comentatorii, nu se poate schimba nici o silabă, nici o literă.

Nu cerem nimănui să fie Homer. Nu putem primi însă laudele peste măsură, care vor să așeze și pe cine nu cunoaște nici regulele elementare ale scrisului, la rând cu marii noștri scriitori. Nu primim această lipsă de respect pentru scrisul românesc. Nu primim să fim prostiți. Orice lucrare cu limbă stricată, cu vorbe de împrumut, e slabă, când nu e chiar proastă. Trăește cât trăesc și vorbele împrumutate. Marile piramide s'au zidit cu piatră de granit. La cele de cărămidă, sunt și de acestea, nimeni, afară de d. Perpessicius, nu stă să le admire.

„Curagiul în artă, spune Caragiale, ne poate adeseaori duce prea departe... In palatul Ateneului sunt deschise astăzi două expoziții de pictură... Iată un Mitridate al cărui cap este de două ori mai mare de cât ar trebui să fie. Asta nu face nimic, de vreme ce avem, la treptele pe cari și-a dat sfârșitul străucitul rege, o sclavă de două ori mai mică, de cât impuneau exigențele planului întâiu. O mână prea lungă; da, dar e compensată de un picior prea scurt..."

Am citit rândurile acestea de mult. Și mi-au folosit. De câte ori dau peste o „operă de artă" cu „o mână prea lungă", nu-mi pierd vremea să văd dacă „e compensată de un picior prea scurt", — dacă limba stricată e „compensată" de „pătrunderea adâncită a vieții sufletești".

T. PISANI

INSEMNĂRI

Ce trebue să însemne „Muncă și voe bună"

„Muncă și voie bună", titulatura a unei instituții de curând înființate, trebuie să devină curând expresia unei cât mai depline realități. Ideea adunărilor cu caracter literar și artistic, aceea a excursiilor în comun, făcute de membrii aceleiași bresle, ideea corurilor și a concertelor populare, ca și aceea a conferințelor, desăvârșită, — a-ceasta din urmă, — prin întemeerea „Universității muncitorești" nu pot să dea decât foarte bune rezultate.

O veche și des repetată experiență, a dovedit, în chip neîndoios, minunea pe care o săvârșește formidabilul suport moral al „voiei bune", chiar în ceasurile când omul e pus să facă cea mai grea și mai deprimantă muncă: Cu un zâmbet și o frântură de cântec, și cu o vorbă bună spusă la timp, miile de kilograme își pierd greutatea, iar piatra se fărâmă, par'că, singură...

Să nu uităm apoi adevărul că apropierea conducătorului, de colaboratorii săi în subordine, dă posibilitatea cunoașterii și promovării valorilor individuale, valori existente dar adesea ignorate.

Doarme, — abia bănuit, — în marea mulțime, un imens număr de energii și de personalități, cari nu așteaptă decât să fie văzute și îndrumate. Cine nu cunoaște cazul sărmanului corist anonim, ajuns, doar prin faptul că a fost descoperit la timp, celebru cântăreț de operă, sau al ucenicului desculț, devenit strălucit profesor universitar?

Insă, chiar dacă n'am avea în vedere asemenea miraculoase și totuși firești evoluții, tot rămâne, obligator, un serios motiv pentru continuarea, — pe bază de serioasă organizare, — a operei începute: Este dreptul pe care marea massă îl are de a se împărtăși din comoara Gândirii și din suprema mângâiere a vieții, Frumosul... — M. Negru

D. Stoiadinovici în campanie electorală în regiunile musulmane.

Românizarea toponimiei

de N. BATZARIA

Corespondentul ziarului nostru la Constanța anunță că „odată cu intrarea în vigoare a noui legi administrative, autoritățile conducătoare ale mai multor comune urbane și orașe dobrogene au fost invitate să schimbe vechile denumiri turcești cu altele românești".

Potrivit acestei invitații — comunică mai departe corespondentul nostru — noul primar al Megidiei (îl scriem așa, deoarece nu înțelegem rostul ortografiei cu „dg" — Medgidia) este în căutarea unui nume pentru acest oraș. A propus chiar nume, ca: „Miorița", „Dacica", „Ulpia", „Victoria". Se mai propune numele de „Paloda" sau „Balota" din latinescul „palus-paludis" (baltă).

Nu știm ce se va hotărî până la urmă în chestiunea noului nume al orașului, numit așa după întemeietorul lui, sultanul Abdul-Megid. Știm doar un lucru și anume că românizarea toponimiei este o chestiune cu mult prea vastă și complicată. Vastă în sensul că ea nu se limitează la o singură provincie și numai la unele nume de orașe și comune urbane, ci se întinde asupra țării întregi, precum și asupra întregei toponimii, adică asupra numelor de orașe, de sate, de județe, de râuri, de munți, etc.

O altă caracteristică a acestei chestiuni este că, dacă în Dobrogea, toponimia străină este mai mult de origină turcească, în restul țării denumirile geografice străine sunt în covârșitoarea lor majoritate de origină slavă. Pomenim, de altfel, că trecând în Peninsula Balcanică și până la capătul ei de Sud, în Peloponez, întâlnim numeroase denumiri geografice slave, chiar în țări și în provincii, unde nu există nici o populație slavă.

Intorcându-ne la toponimia de origină străină din România, schimbarea, adică românizarea ei — dacă în adevăr se urmărește lucrul acesta — nu poate fi făcută prin invitație sau ordine date primarilor respectivi.

Oricât de bine intenționat ar fi un primar și oricât de bune însușiri de gospodar ar avea, nu i se poate pretinde să fie și un om cu adânci cunoștințe filologice, linguistice și istorice, absolut necesare când este vorba de realizarea unei opere așa de mari și importante, cum este, fără îndoială, schimbarea prin nume românești a denumirilor geografice de origină străină. Să dăm un exemplu în sprijinul acestei afirmațiuni.

Tot în Dobrogea, avem localitatea „Topraisar", pe când în Basarabia avem „Ackerman" (numele străin al orașului Cetatea-Albă), iar în Oltenia avem orașul „Caracal". Sunt oare mulți la noi, cari știu că numele acestor trei localități au ceva comun?

Comune, adică, având același înțeles, sunt cuvintele „hisar" (din Topraisar), „Kerman" (din Ackerman) și „cale" (din Caracal), toate trei — turcești sau intrate în limbă prin turci — însemnând „fortăreață".

In adevăr, „Topraisar" înseamnă „Fortăreața de pământ", „Ackerman" înseamnă „Fortăreața albă", iar „Caracale" (prin prescurtare „Caracal" înseamnă „Fortăreața neagră".

De asemenea, nu credem că ar fi mulți, cari să știe că terminațiunea „ie" de la Megidie este o formă arabă, întrebuințată la

(Continuare în pag. 2-a)

Manifestații pe străzile Romei.